

GLOYMDUR Í HEILSU- VERKINUM

Solby A. Christiansdóttir, journalistur í Kringvarpi Føroya, hevur skrivað skaldsøgu um evni, ið liggur hennara hjarta sera nær. Nevniliga um føroyska heilsuverkið, ið ger mistøk, sum hava álvarsligar avleiðingar. Sjálv misti hon pápa sín í 2006 júst vegna mistøk, ið vóru gjørd í heilsuverkinum

FRANTS JENSEN

– Eg ynski, at ljóskastarin verður fluttur frá, hvussu sjúkrahúsvarkið verður stýrt, og hvar stjórin skal sita, til at tað má vera eitt kjak um sjúklingaviðgerð, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Av egnum beiskum royndum kennir hon til mistøk, ið kunnu henda í føroyska heilsuverkinum. At tað kostaði pápanum lívið, hevur fyllt nógv hjá henni og familjuni. Lesið meira um tað í aðrari grein í blaðnum.

Persónarnir eru ikki til í veruleikanum

Hóast hendingarnar í skaldsøguni Gloymdur byggja á veruligar hendingar, so sigur rithøvundurin, at talan er ikki um veruligar persónar, sum eru fjaldir.

– Eingin persónur í bókini er til í veruleikanum. Men eg skal blankt viðganga, at tá ið eg byrjaði at skriva, sá eg fólk fyri mær, men í takt við, at persónarnir vuku í persónligheit og sereyðkennum, meðan eg skrivaði, so hvurvu teir, og teir nýggju mentust. Hetta kom so við og við. Síðu fyrri síðu hvurvu ímyndirnar av teimum veruligu persónunum, sum einaferð vóru í mínum veruleika og eisini tann veruleiki, sum bókin byggir á, hvarv spakuliga, tí at eg fór djypri inn í ein veruleika, har eg

sjálv avgjórði, hvat hendir, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Íblástur frá persónligari søgu

Søgan er um ein 60 ára gamlan mann í Klaksvík, sum fer til kommunulækna, tí hann er farin at hosta eitt sindur og hevur fingið blettir á beinini. Viðari er tað um sambandið við Klaksvíkar Sjúkrahús og Landsjúkrahúsið, meðan stóðan versnar og versnar. Tað er eisini um stóðuna hjá familjuni, sum upplivir gongdina sera ótrygga og ørkymlaða.

– Hetta er ikki okkara persónliga søga, men íblásturin er komin frá henni. Tað er eingin ivi í, at tey, ið kenna okkara søgu, hava kanska eitt sindur ilt við at slíta seg frá okkara søgu. Søgan liggur tætt uppat, men hon er umskrivað. Tann persónliga søgan er alt ov persónlig. Hana havi eg ikki hug at skriva. Eg havi ikki hug at heingja fólk út. Tí er ikki talan um ítøkiligar persónar, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Hon hevur fingið nøkur í familjuni og onnur at lesa handritið ígjøgnum.

– Viðmerkingarnar, eg havi fingið frá teimum, eru, at okkurt er rættiliga tætt uppat, men tey síggja ikki veruligar persónar fyri sær. Mín frástøða er tó, at fólkin í bókini kenni eg als ikki, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Portrið inn í fiktionsheimin fór upp

Tá ið Solby A. Christiansdóttir skuldi byrja at skriva, hevði hon sera trupult við at taka frástøðu frá teimum veruligu hendingunum.

– Eg hevði avgjørt, at tað skuldi vera fiktión, men tá ið eg so setti meg at skriva, var trupult at taka frástøðu frá veruligu hendingunum. Eg hugsaði sum journalistur, at eg mátti skriva sakligt og trúvirði mátti vera í lagi. Eg steðgaði fleiri ferðir, tí eg kom ikki víðari. Men so einaferð valdi eg at skriva eina pallmynd, sum eg mintist, men sum eg broytti og gjørdi meira av. Tá koyrði tað.

Eg gangi høgt upp í at vera saklig, og at alt skal vera rætt. Men eg steðgaði upp. Eg orkaði ikki at blíva við at hugsa um okkara egnu søgu. Tá ið portrið inn í fiktionsheimin fór upp, slapp eg av við allar forðingar. Eg fekk eitt skrivifrælsi. Og so koyrði tað bara, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Má gera okkurt við onkran

Klaksvíkskonan, ið nú býr í Havn, hevur leingi havt ætlanir um at skriva onkra bók.

– Hugskotið til hesa bókina er umleið átta ára gamalt, og eg má siga, at tað er eitt hjartabarn. Tá ið sorgin blívur til saknur, so grundaði eg meira. Eg hugsaði, at eg kanska kundi gera okkurt, tí tað, sum hendi, var so mein-

ingsleyst. Eg kenni, at tað, sum eg havi skrivað, er so tætt upp at nøkrum, ið veruliga er hent, at tað má gera okkurt við onkran, sigur rithøvundurin.

Í august í 2015 setti Solby A. Christiansdóttir seg í samband við Jonhard Mikkelsen á Sprotanum og tosaði við hann um hugskotið. Tað gekk ikki so skjótt í fyrstuni. Tvey ár seinni hevði hon skrivað 30 A4 síður, sum hon vísti Jonhardi Mikkelsen. Hann las ígjøgnum og bað hana arbeiða víðari við ætlanini. Hon fekk tveir mánaðar starvsløn frá Mentanargrunni Landsins, og í desember 2018 og januar 2019 fór hon í farloyvi frá starvinum í KVF, og setti seg at skriva.

– Eg hevði skrivað mærnógvar lepar við hugskotum, og tá ið eg

veruliga setti meg niður skriva, gekk tað skjótt fyri seg. Fleiri av døgnum skrivaði er 10 síður. Eg skrivaði tað mesta hesar tveir mánaðirnar. Royndirnar sum journalistur havi givið mær sera nógv í arbeiðinum við bókini. Serliga tað at duga at velja til og frá. Endin varð tó skrivaður aftaná – eina mikunátt. Hann broyttist í mun til, hvat eg upprunaliga ætlaði, sigur Solby A. Christiansdóttir.

Stríðið innan heilsuøkið

Umframt søguna um stríðið hjá sjúka manninum og familju hansara, fyllir stríðið millum fakkbólkar inna heilsuøkið eisini nakað. Talan er bæði um stríðið millum Landssjúkrahúsið, Klaksvíkar Sjúkrahús og

Solby A. Christiansdóttir við bókini Gloymdur

MYND: ÁLVUR HARALDSEN